

หมวก

ข้าวปุก

นิทานทำมือจากเรื่องเล่าของชนเผ่าดาราร่าง
เล่าโดย นายนำหน่อ ลายเอื้อง
เรื่อง ภาพ และรูปเล่ม โดย
อาสาสมัครรักการอ่าน ชุมชนบ้านแม่จอน

หมวก ข้าวปุก

นิทานทำมือจากเรื่องเล่าของชนเผ่าตาราอาง

เล่าโดย นายนำหน่อ ลายเอื้อง

เรื่อง ภาพ และรูปเล่ม อาสาสมัครรักการอ่าน ชุมชนบ้านแม่จอน

นายนำหน่อ ลายเอื้อง   นางยอด พันแสง

นางสาวอิมใจ ละยอย   นางสาวโมนี ลายแสง

นายไชยทัศน์ วุฑิโฒ   นางสาวก้ำ หมอเมือง

เด็กหญิงลิ พันแสง

บรรณาธิการ รวีวาร โฉมเฉลา

ดูแลการผลิต คุณครูเกตกาญจน์ จุ่มปี

อำนวยการผลิต มูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม)

ภายใต้โครงการ “อ่านยกกำลังสุข : สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในกลุ่มชาติพันธุ์”

สนับสนุนโดย แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน (สสส.)

พานมาแล้ว
ณ ดินแดนที่เต็มไปด้วย
สินแร่ทองคำ

วันหนึ่ง ชาวมีผู้พบกวางทอง
แพร่สะพัดไปทั่ว ราชผู้ครองแคว้น
เกิดความอยากได้ จึงชวนอำมาตย์คู่ใจ
ออกติดตามหา

อะนะกอ อำมาตย์ผู้เปรี๊ยะปราด กลับไป
บอกภรรยาว่าตนต้องตามเสด็จประพาสป่า

ภรรยาจึงตำข้าวปุก ปั้นเป็นรูปหมวก
แล้วบอกสามีว่า ถ้าหิวก็ให้บิหมวกกิน

จากนั้น พระราชาผู้สวมมาลาทองคำ และอำมาตย์ซึ่งสวมหมวกข้าวปุก ก็ควม้ออกเดินทางรอนแรมไปในป่า ระหว่างหยุดพักนั่นเอง อดนะกอ ได้บิหมวกออกมากินประทังความหิว พระราชาจึงตรัสถามด้วยความสงสัย

"หมวกของเจ้ากินได้ด้วยหรือ อดนะกอ"
อดนะกอยิ้ม ตอบว่า "ถูกแล้ว พระเจ้าข้า
หมวกของข้าพระองค์ทำจากข้าวปุก"

พระราชาไม่เคยมีหมวกที่กินได้มาก่อน จึงขอแลกหมวก
กับอะนะกอ เมื่อแลกหมวกกันแล้ว ทั้งสองก็ออกเดินทางต่อไป
จนถึงภูเขาที่มีผู้พบกวางทองในเวลาพลบค่ำ

ที่

งคู่พริกแรมใต้ต้นโพธิ์ใหญ่ ก่อนบรรทม พระราชาขอ
อะนะกอนวดบรรเทาความเมื่อยล้า พร้อมทั้งสัญญาว่า
จะเล่นนิทานให้ฟังเป็นการตอบแทน บรรดาผีป่าได้ยินเข้า
ก็ชักชวนกันมา หอบลูกจูงหลานมารอฟังนิทาน

พระราชาผล็อยหลับไป ลืมว่าจะต้องเล่นนิทาน ผีทั้งหลายโกรธแค้น พวกมันวางแผนลอบทำร้าย ผีตัวที่ 1 บอกว่า "รุ่งเช้า เมื่อพระราชาตื่นหลังม้า ข้าจะให้กิ่งไม้ใหญ่หักลงมาทับ"
ผีตัวที่ 2 บอกว่า "แต่ถ้าพระราชารอด ข้าจะทำให้สะพานข้ามเหวพัง พระองค์จะได้ตกลงไป"
ผีตัวที่ 3 บอกว่า "ถ้าพระองค์รอดไปได้ ข้าจะหยดยาพิษใส่ลงในคณโฑ"
ผีตัวที่ 4 บอกว่า "ถ้าพระองค์รอด ข้าจะใส่พิษเข้าไปในใบพลู"
ผีตัวที่ 5 บอกว่า "ถ้าพระราชารอดอีก ข้าจะให้พญานาคมาจกกัด"
ผีตัวหนึ่งถามขึ้นว่า "แล้วถ้าพระราชาไม่ตายล่ะ?"
"ถ้าอย่างนั้นก็ให้พระองค์อายุยืนยาวไปเลยก็แล้วกัน"
อะนะกอซึ่งแอบฟังอยู่ก็ได้ยินทุกอย่าง

รุ่งเช้า เมื่อพระราชชาติิน ผีตัวแรกก็ทำให้กิ่งไม้หักโครมลงมา
แต่อะนะกอลงแล้มี้าทันท่วงที มี้าจึงทะยานออกไปอย่างปลอดภัย
พอถึงหุบเหว เขาก็กระตุ้มมี้ากระโจนข้ามไปได้
พอถึงในวัง อะนะกอกก็เปลี่ยนคนโทใส่น้ำใหม่ เต็ดใบพลูพิษทิ้ง
พระราชาก็ไม่พบอันตรายใดๆ

ครึ่งถึงกลางคืน พวกผีส่งพญานาคมา
อะนะกอที่รอทำอยู่แล้วใช้ดาบฟาดฟัน
จนขาดเป็นท่อนๆ

เลือดพญานาคกระเซ็นถูกร่างพระราชินี
ที่กำลังบรรทม อะนะกอจึงตัดสินใจ
ทำความสะอาดโดยใช้ลิ้นเลีย

ราชินีตกใจตื่นพร้อมกับหวัดร้อง ราชาสะดุ้งตื่นมาพบก็เข้าใจผิด
คิดว่าอะนะกอกำลังลวนลามภรรยาตน จึงสั่งทหารมาจับอะนะกออกไปขัง

๓ ลอดคือนั้น อะนะกอเอาแต่ร้องว่า "ทำคุณบูชาโทษ" ซ้ำๆ อยู่อย่างนั้น จนกระทั่งผู้คุมเกิดความสงสัย จึงรายงานให้พระราชาทราบในวันรุ่งขึ้น

พระราชาสั่งให้นำตัว
อะนะกะมาเข้าเฝ้า อะนะกะก็ได้เล่า
เรื่องราวทุกอย่างให้ฟัง ในที่สุด
พระองค์ก็ทราบว่า เหตุทั้งหมดเกิด
เพราะตนผิดคำพูด ไม่ยอมเล่นิทาน
ผีทั้งหลายจึงตามมาแก้แค้น

อณะกอพันผัด เขากลับบ้าน
ไปหาภรรยาพร้อมด้วยหมวกทองคำ
ฝ่ายพระราชกษัตริย์ โชคดี ปลอดภัยจากภูตผี
และภัยอันตราย ก็ได้รับพรให้มีชีวิตยืนยาวสืบไป

ดาราร่าง ☀️

ดาราร่าง เป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่ทางเหนือของประเทศไทย นับถือพุทธศาสนา มีอุปนิสัยร่าเริง เป็นมิตร รักดนตรี แทบทุกคนสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้อย่างน้อยคนละชิ้น มีวัฒนธรรมประเพณีของตน อาทิ ภาษา พิธีกรรม อาหาร เสื้อผ้า เครื่องดนตรี นิทาน โดยเฉพาะการแต่งกายชุดประจำเผ่าของดาราร่างนั้นงดงามมากจำลองจากเครื่องทรงของนางฟ้า ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นบรรพบุรุษของพวกเขา

นิทานเรื่อง **หมวกข้าวปุก** แบายล สนุกสนาน ผจญภัย พร้อมด้วยคติสอนใจเรื่องสัจจะวาจา ตัวเรื่องฉายให้เห็นถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมความเชื่อ เช่นเดียวกับเรื่องเล่าของชนชาติอื่นๆ ในสุวรรณภูมิ

ในเรื่อง ภรรยาของอะนะกอทำหมวกข้าวปุก ข้าวปุกเป็นอาหารในเทศกาลปีใหม่ของชาวดาราร่างเช่นเดียวกับชนเผ่าอื่นๆ ทำจากข้าวเหนียวสุก นำมาตำจนละเอียดเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วปั้นเป็นก้อนกลม รับประทานเล่นโดยฝาน แล้วนำไปทอดหรือปิ้ง รสชาติหอมมัน จะโรยน้ำตาลหรือรับประทานเปล่าๆ ก็ได้

ส่วนการเคี้ยวหมากพลูนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชาวดาราร่าง ดังเช่นที่ปรากฏในเรื่อง แต่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่อาจขาดความนิยมลงไป แต่ยังพบได้ในผู้สูงอายุทั้งหญิงและชาย

บ้านแม่จอนเป็นหมู่บ้านเล็กๆ บนภูเขา ห่างจากตัวเมืองเชียงดาวราว 20 กิโลเมตร ประกอบด้วยชนเผ่าลาหู่และดาราร่างอยู่ร่วมกันอย่างสันติมาเป็นเวลาช้านาน ชาวบ้านนับถือทั้งศาสนาพุทธและคริสต์ เด็กๆ และวัยรุ่นนั้น แทบทุกคนเกิดในประเทศไทย

